TAJEMNICE ŚWIĘTEGO MORZA
ТАЙНЫ СВЯЩЕННОГО МОРЯ

BENEDYKT TADEUSZ NAŁĘCZ DYBOWSKI
БЕНЕДИКТ ТАДЕУШ НАЛЕНЧ-ДЫБОВСКИЙ
1833–1930

Benedykt Dybowski, hd., APAN / Бенедикт Дыбовский, б.д., АПАН

Na ostatnim postoju nasłuchał się Dybowski wiele od Buriatów o majestacie Bajkału i Angary, o miłości, jaką prymitywne wówczas nadbajkalskie ludy darzyły te dwa cuda natury. Ich majestat oraz związane z nimi legendy buriackie tak bardzo rozpaliły wyobraźnię polskiego zesłańca, że zapomniał o zmęczeniu, zapomniał o tym, że przybył do tego kraju w charakterze pozbawionego wolności człowieka, i postanowił podjąć badania naukowe w celu poznania biologicznych tajemnic Angary oraz „świętego morza" Buriatów – Bajkału [...]. *Po latach wspominał, że jakiś niewypowiedziane uczucie głębokiego interesu powziął do tej rzeki, a szczególnie do jeziora, a jego morska świętość pobudzała wyobraźnię do marzeń w kierunku zbadania jego tajemniczości.*

(G. Brzęk)

На последней стоянке много услышал Дыбовский от бурят о величии Байкала и Ангары, о той любви, которой одаривали примитивные в те времена прибайкальские народности эти два чуда природы. Их величие и связанные с ними бурятские легенды так сильно разожгли воображение ссыльного поляка, что он, забыв об усталости и забыв о том, что прибыл в этот край человеком, лишенным свободы, решил предпринять научные исследования с целью изучения биологических тайн Ангары и „священного моря" бурят – Байкала [...]. *Годы спустя он вспоминал, что его захватило какое-то неизъяснимое ощущение глубокого интереса к этой реке, а особенно к озеру, морская священность которого будоражила воображение, заставляла мечтать о раскрытии загадок его таинственности.*

(Г. Бженк)

Lekarz, zoolog, przyrodnik, limnolog, podróżnik, odkrywca, pedagog, propagator teorii ewolucji Darwina i języka esperanto, społecznik, polityk, działacz niepodległościowy

W 1864 roku za udział w powstaniu styczniowym został zesłany na Syberię na 12 lat ciężkich robót, początkowo do Irkucka, potem do Siwakowej i Czyty, gdzie wykonywał pracę katorżniczą i jednocześnie prowadził badania faunistyczne. Odkrył wówczas wiele gatunków ryb, płazów i skorupiaków. Od roku 1866 przebywał w Darasuniu; pracował tam, często bezinteresownie, jako lekarz zdrojowy i badał przyrodę Zabajkala – Daurii. Od 1868 roku mieszkał w Kułtuku, gdzie prowadził intensywne badania limnologiczne Bajkału, Angary i Selengi. W tym czasie uczestniczył w wyprawach badawczych, m.in. brał udział w podróży Amurem i Ussuri do Morza Japońskiego. W roku 1877 został ułaskawiony. W latach 1879–1883 już dobrowolnie przebywał na Kamczatce, gdzie zajmował się nadal wielostronnymi badaniami naukowymi i jednocześnie pracował jako lekarz chorych na trąd i syfilis. Był współtwórcą limnologii. Przedstawił metodę kompleksowych badań jeziora Bajkał. Opracował monograficznie kiełżę bajkalską, omawiając 116 gatunków i ich endemizm. Zebrał także materiały do słownika narzeczy ludów syberyjskich. W nauce dedykowano mu kilkadziesiąt nowo odkrytych i opisanych zwierząt żyjących w Bajkale i innych środowiskach Azji i Europy. Dwa szczyty na Wyspie Beringa Józef Morozewicz nazwał Górami Dybowskiego.

Врач, зоолог, природовед, лимнолог, путешественник, первооткрыватель, педагог, пропагандист теории эволюции Дарвина и языка эсперанто, общественный и политический деятель

В 1864 году за участие в Январском восстании был сослан в Сибирь на 12 лет каторги, сначала оказался в Иркутске, затем был на каторжных работах в Сиваково и Чите и занимался изучением фауны. Им были открыты многие виды рыб, земноводных и ракообразных. С 1866 года находился в Дарасуне, где работал, часто на добровольных началах, курортным врачом и изучал природу Забайкалья, то есть Даурии. С 1868 года находился в Култуке, где проводил интенсивные лимнологические исследования Байкала, Ангары и Селенги. В этот период он принимал участие в исследовательских экспедициях, в частности, путешествовал по Амуру и Уссури до Японского моря. В 1877 году был помилован. В 1879–1883 гг. уже добровольно находился на Камчатке, где проводил дальнейшие многосторонние научные исследования и одновременно работал врачом, лечил больных проказой и сифилисом. Бенедикт Дыбовский – один из создателей лимнологии. Он вывел метод комплексных исследований озера Байкал, создал монографию байкальских бокоплавов, описав 116 видов и их эндемиков. Он также собрал материалы для словаря наречий сибирских народностей. В науке его имя присвоено нескольким десяткам вновь открытых и описанных животных, которые водятся в Байкале и других средах Азии и Европы. Юзеф Морозевич назвал два пика на острове Беринга горами Дыбовского.

Benedykt Dybowski z rodziną (od lewej: Benedykt, córka Halina, żona Helena z Łepnickich, z tyłu brat Władysław), Lwów, ok. 1890, APAN / Бенедикт Дыбовский с семьей (на первом плане слева направо: Бенедикт, дочь Галина, жена Елена, в дальнейшем Лепницкая, на втором плане брат Владислав), Львов, ок. 1890, АПАН

Dzieci Benedykta Dybowskiego – Janina, Władysław, Halina, Lwów, hd., APAN / Дети Бенедикта Дыбовского – Янина, Владислав, Галина, Львов, б.д., АПАН

Benedykt Dybowski w Irkucku, ok. 1873, APAN / Бенедикт Дыбовский в Иркутске, ок. 1873, АПАН

Benedykt Dybowski z córką Janiną, Lwów, b.d., APAN / Бенедикт Дыбовский с дочерью Яниной, Львов, б.д., АПАН

Benedykt Dybowski, ok. 1890, APAN / Бенедикт Дыбовский, ок. 1890, АПАН

Benedykt Dybowski z wnuczką Danią, 1925, APAN / Бенедикт Дыбовский с внучкой Дарьей, 1925, АПАН

Rybka Dybowskiego z jeziora Bajkał, APAN / Рыбка Дыбовского из озера Байкал, АПАН

Rybka Dybowskiego, fot. P. Błaszak / Рыбка Дыбовского, фото П. Бласжка

Salaciet krzowy morskiej, APAN / Сакелет морской короны, АПАН

Sowa Snieżna, Park Dzikich Zwierząt, Kadzidłowo, APAN / Снежная сова, Парк диких животных, Кадзидлово, АПАН

Jeleń Dybowskiego, Park Dzikich Zwierząt, Kadzidłowo, APAN / Оленя Дыбовского, Парк диких животных, Кадзидлово, АПАН

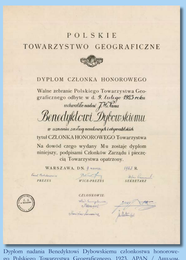
POLSKIE TOWARZYSTWO GEOGRAFICZNE

DYPLOM CZŁONKA HONOROWEGO

Walne zebranie Polskiego Towarzystwa Geograficznego odbyte w d. 8 lutego 1923 roku zdecydowało JPCbu

Benedyktowi Dybowskiemu

w uznaniu jego wybitnych zasług naukowych

tytuł CZŁONKA HONOROWEGO Towarzystwa

Na dowód czego wydany Mu zostaje dyplom niniejszy, podpisany Członków Zarządu i pieczęcią Towarzystwa opatrzony.

WARSZAWA, DN. 8 lutego 1923 R.

PREZES — WICEPREZES — SEKRETARZ

GEOGRAFOWIE

Dyplom nadania Benedyktowi Dybowskiemu członkostwa honorowego Polskiego Towarzystwa Geograficznego, 1923, APAN / Диплом, свидетельствующий о том, что Бенедикт Дыбовский был принят в числа почетных членов Польского географического общества, 1923, АПАН

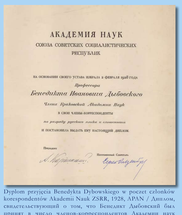
АКАДЕМИЯ НАУК
СОЮЗА СОВЕТСКИХ СОЦИАЛИСТИЧЕСКИХ РЕСПУБЛИК

Генералъ Иванъ Иванович Дыбовскій

Дипломъ, свидетельствующий о том, что Бенедикт Дыбовский был принят в числа членов-корреспондентов Академии наук СССР, 1928, АПАН

Benedykt Dybowski, 1928, APAN / Бенедикт Дыбовский, 1928, АПАН

FRIDERICI GVILELMI IV.
DOMINVM REGEM
CHRIST. GODOFREDVS EHRENBERG
AVGVSTO BOECKH
BENEDICTO NAŁĘCZ DYBOWSKI
DOCTORIS MEDICINAE ET CHIRVRGIAE
PVBLICO HOC DIPLOMATE

Dyplom doktora medycyny i chirurgii Uniwersytetu w Berlinie, 1860, APAN / Диплом доктора медицины и хирургии Университета в Берлине, 1860, АПАН

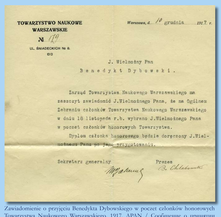
TOWARZYSTWO NAUKOWE WARSZAWSKIE
Warszawa, d. 18 grudnia 1917 r.
N 17
Ul. Miodowa 15 W 6
Szanowny Panie
Zawiadomienie o przyjęciu Benedykta Dybowskiego w poczet członków honorowych Towarzystwa Naukowego Warszawskiego, 1917, APAN / Сообщение о принятии Бенедикта Дыбовского в число почетных членов Варшавского научного общества, 1917, АПАН

Dom Benedykta Dybowskiego, Lwów, 1888, APAN / Дом Бенедикта Дыбовского, Львов, 1888, АПАН

Лист гратуляцыйны Розрядкаго Товарыства Географичнаго з оказиї 95-летя ураджин Бенедикта Дыбовскаго, 1928, APAN / Поздравительный адрес Русского географического общества по случаю 95-летия Бенедикта Дыбовского, 1928, АПАН

Odbitka z czasopisma Polskiego Towarzystwa Przyrodniczego im. Kopernika
KOSMOS r. XXXII.
O nowych badaniach nad fauną Bajkału
(Z mej wycieczki po Morzu del' Daje Bajkał.)
Dr. B. Dybowski.
(Część IV.
(Z 12 rysunkami w tekście).
LWÓW.

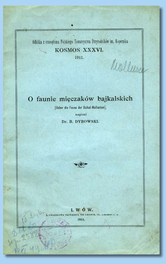
Odbitka z czasopisma Polskiego Towarzystwa Przyrodniczego im. Kopernika
KOSMOS. XXXVI.
O faunie mięczaków bajkalskich
(Jako dla Nowa for Sibiri Rebiriei)
napisał
Dr. B. DYBOWSKI.
LWÓW.

ARCHIWUM TOWARZYSTWA NAUKOWEGO WE LWOWIE
O RYBACH
SŁODKOWODNYCH I MORSKICH
WSCHODNIEJ SYBERYI
BENEDYKT DYBOWSKI
WE LWOWIE

Prace Benedykta Dybowskiego, 1908, 1911, 1923, 1925, APAN / Труды Бенедикта Дыбовского, 1908, 1911, 1923, 1925, АПАН

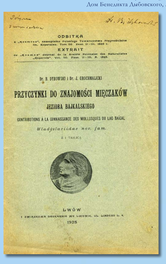
ODBITKA
Z „ANNUAIRE" CESARSKIEJ AKADEMII NAUK W PETERSBURGU
EXTRAIT
DE L'ANNUAIRE DE L'ACADÉMIE IMPÉRIALE DES SCIENCES DE SAINT-PÉTERSBOURG
PRZYCZYNKI DO ZNAJOMOŚCI MIĘCZAKÓW
JEZIORA BAJKAŁSKIEGO
(CONTRIBUTIONS A LA CONNAISSANCE DES MOLLUSQUES DU LAC BAÏKAL)
Wiadomościami nat. fam.
B. DYBOWSKI
LWÓW
Z DRUKARNIA UNIWERSYTETU JAGIELLOŃSKIEGO
1878

Grób Benedykta Dybowskiego na cmentarzu Łyczakowskim we Lwowie, hd., APAN / Могила Бенедикта Дыбовского на Лычаковском кладбище во Львове, б.д., АПАН

Krzyżowały by Syberię, fot. P. Błaszak / Пересекали Сибирь, фото П. Бласжка